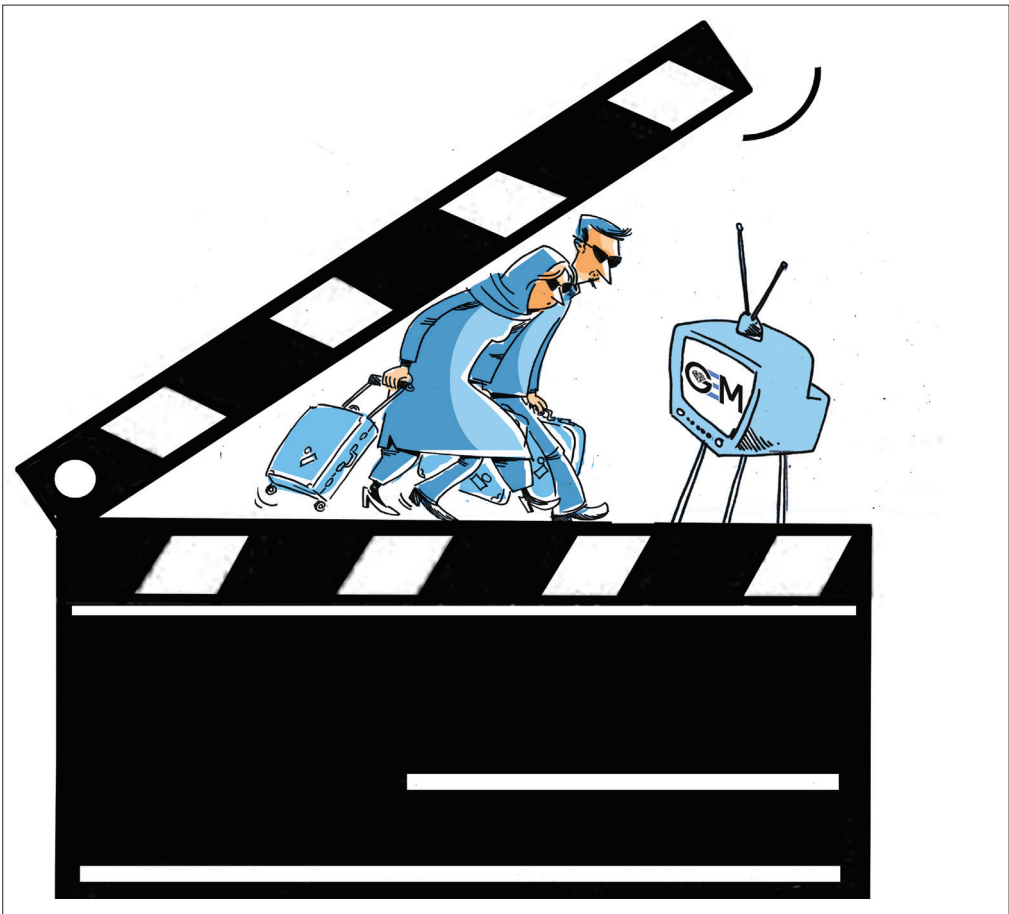

آیا مهاجرت بازیگران دسته چندم، نشانه‌های بروز بحرانی تازه در سینما و تلویزیون است؟

مرا به خانه‌ام ببر!

طراح: فیروزه مطهری فرهنگستان

سیدکریم محمدی

حالا می‌توان از جذب بازیگران ایرانی به شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی‌زبان به‌عنوان نوعی موج، سخن به میان آورد. هرچند این موج، کیفیت‌های لازم برای بروز یک نگرانی عمده را فراهم نیاورده باشد، چراکه تقریباً خروج هیچ‌یک از بازیگرانی که اخیراً یک شبکه فارسی‌زبان از کشور خارج شده‌اند، به خاطر وزن اندک‌شان ضربه چندانی به بدنه سینما و تلویزیون ما محسوب نمی‌شود، اما به هر حال، هر رویدادی فارغ از کیفیت تأثیرگذاری‌اش، بنا به موج رسانه‌ای که ایجاد می‌کند، می‌تواند نشانه‌ای باشد که باید جدی‌اش گرفت.

در همه بررسی‌ها، این همیشه مصادیق نیستند که اهمیت دارند، گاه می‌تواند دلایل بروز یک رویداد، زنگ خطری باشد در سپهری گسترده‌تر. به یاد بیاوریم حرف‌های مصطفی زمانی، بازیگر سریال پرطرفدار «شهرزاد»

را وقتی اخیراً جلوی فریدون جیرانی در گفت‌وگویی اینترنتی نشست و بیشتر وقت گفت‌وگو به تأکید او بر لزوم جدی گرفتن بیمه هنرمندان سینما گذشت. بحث تازه‌ای نبود؛ بیمه هنرمندان سینما و سازوکارهای تحت‌پوشش بیمه قرارگرفتن سینماگران، هیچ تازگی ندارد، اما وقتی پس از مدتی، این‌بار نه یک بازیگر سن‌وسال‌دار بلکه بازیگری جوان و اتفاقاً روی بورس، با این جدیت، می‌خواهد موضوع بیمه سینماگران جدی گرفته شود، قضیه دوباره رنگ و بویی جدی می‌گیرد؛ به‌خصوص اینکه در گفت‌وگوهای برخی از این بازیگران تازه از کشور خارج‌شده می‌خوانیم که یکی از دلایلی که از کشور خارج شده‌اند به دلیل تحت پوشش بیمه نبودن است که در نتیجه تصمیم به ادامه فعالیت‌های هنری در آنجا گرفته‌اند.

چرا می‌روند؟

علاوه‌بر بلاکبفنی در بیمه سینماگران، که به‌عنوان یکی از دلایل آنان برای ادامه‌دادن فعالیت‌های‌شان در خارج از کشور مورد اشاره قرار گرفته، برخی از آنان از «باندبازی در پروژه‌ها»، «پیشنهادهای عجیب و فضای مسموم پشت صحنه‌ها» و... نیز یاد کرده‌اند.

ماجرای پگونه‌ای پیش رفته که حالا هر بازیگری که مدتی است از صحنه دور است و دلایلی از این دست را برای کم‌کارشدنش عنوان می‌کند، می‌توان پیوستن او به شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی‌زبان را انتظار کشید. گویی که این موضوع تبدیل به کد شده باشد؛ هفته گذشته نیز وقتی بازیگری دیگر به زنجیره اعتراض به فضای مسموم بازیگر - تهیه‌کننده در سینمای ایران اعتراض کرد و گفت که به این دلیل مدت‌هاست از سینما کناره گرفته، این شائبه را می‌شد مطرح کرد که او نیز مقدمات سفرش را آرام‌آرام فراهم می‌کند. نشان به آن نشان که نپرویزبان ما محسوب تازه‌ترین گزینه شبکه جم برای جذب بازیگر ایرانی برای پروژه‌های تلویزیونی و سینمایی‌اش، کمتر از ۲۰ روز پیش از انتشار خبر پیوستنش به این شبکه، با خبرگزاری هنرآنلاین گفت‌وگویی صورت داد و گفت که سینمای ایران به این دلایل در حال سقوط است!

با همه این اوصاف و بدون اینکه در نظر بگیریم این بازیگران حتی بنا به پیش‌گرفته‌اند یا نه و آیا سسه سریال بسیار مبتذل و سخیفی که چه به لحاظ قصه و چه به لحاظ کارگردانی، با بازی آنها در شبکه‌ای ماهواره‌ای پخش شده است، از کرده خود شپیمان هستند یا نه، این نشانه‌ها را باید جدی گرفت.

اینها را معصومه آقاجانی، بازیگر سینما و تلویزیون هم تأیید می‌کند؛ بازیگری که اغلب کم و بیش در صحنه است

و به مقدار خودش، سهم از سینما و تلویزیون دارد. اما برخی بازیگرانی که اخیراً جلای وطن کرده‌اند، وضعی کم و بیش مشابهی با او دارند. با این تفاوت که انتقادهای او به زعم خودش هیچ‌گاه منجر به این نمی‌شود که تصمیمی از آن دست بگیرد که آنها گرفته‌اند.

این بازیگر و دوبلور در این‌باره مثال کسی را می‌زند که در حال غرق‌شدن است. او می‌گوید: «وقتی کسی با مرگ فاصله زیادی ندارد و وسط دریا دستش به تکه چوبی برخورد می‌کند، آن زمان فرصت این نیست که شناسایی کند آنچه دستش به آن برخورد کرده خوب است یا تمساح؟ آن زمان دیگر فرد قادر به شناسایی موقعیت و آنچه اطراف او می‌گذرد، نیست.»

آقاجانی که آخرین حضورش در یک اثر سینمایی به ۱۱ سال پیش مربوط می‌شود، مثل بازیگری که اخیراً به یکی از شبکه‌های ماهواره‌ای پیوسته از باندبازی در عرصه سینما و تلویزیون حرف می‌زند و می‌گوید: «خانه سینمایی داریم که برنامه‌چندانی برای آینده سینماگران خود ندارد. انجمن صنفی هم مطالبات ما را پیگیری نمی‌کند. کافی است به هر حال در روزهای برگزاری جشنواره فیلم فجر به سالن‌های نمایش فیلم‌ها بروید و در چند سانس، چند فیلم تماشا کنید. همان‌جا متوجه حرف‌های من خواهید شد. همان‌جاست که فقر فرهنگی در سینما خودنمایی می‌کند. هر سال تنها چند بازیگر در

ما را پیگیری نمی‌کند. کافی است به هر حال در روزهای برگزاری جشنواره فیلم فجر به سالن‌های نمایش فیلم‌ها بروید و در چند سانس، چند فیلم تماشا کنید. همان‌جا متوجه حرف‌های من خواهید شد. همان‌جاست که فقر فرهنگی در سینما خودنمایی می‌کند. هر سال تنها چند بازیگر در

خروج بازیگران از کشور و پیوستن‌شان به پروژه‌های شبکه‌های ماهواره‌ای، بیش از هر کسی برای خود آنان آسیب‌زااست؛ خروجی فعالیت چندماهه آنان در یکی از این شبکه‌ها نیز پیش‌روست... سریال‌هایی بسیار کم‌کیفیت با بازی‌هایی اغراق‌شده و قصه‌هایی دم‌دستی. اتفاقاً این سریال‌ها نشان داده‌اند که ادعای گاه و بی‌گاهی که مطرح می‌شود مبنی‌بر اینکه اگر سینما و تلویزیون ایران دچار محدودیت‌های عرفی نمی‌بود، بسیار خلاقانه‌تر عمل می‌کرد، چندان واجد اعتنا نیست.

آخرین خبرها از ناخوش احوال‌های سینما

گروه سینما | اخیراً خبر بیماری چند سینماگر، اهالی هنر هفتم را نگران کرده است. پس از عباس کیارستمی که پس از برخی سهل‌انگاری‌ها برای ادامه درمانش به فرانسه رفت، حالا آتفه فقیه‌نصیری که اعلام ابتلایش به ام‌اس، همه را نگران کرده گفته است با اینکه در آمریکا امکان درمان ام‌اس وجود دارد هیچ‌گاه کشور را برای درمان ترک نخواهد کرد. پیش از او نیز بهناز جعفری، دیگر بازیگر سینمای ایران خبر از ابتلایش به ام‌اس داده بود. برای این بازیگر نیز نمایشنامه‌خوانی‌ای ترتیب داده‌اند تا در روحیه‌اش تأثیر مثبتی بگذارد. حالا فقیه نصیری هم خبر داده که به تازگی در سریال جدید احمد امینی به ایفای نقش پرداخته؛ مجموعه‌ای تلویزیونی که قرار است شهرپور روی اتنن رسانه ملی ببرد.

#

فلاش بك

بررسی سه وضع سینماگران پس از انقلاب: ماندن، رفتن و بازگشتن

همه‌اش دود بود خبری نبود از کباب

سامان محمدی

رویاهایمان را چه کسی محقق خواهد کرد؟ آنهایی که رفتند شاید حالا پس از نشستن گرد مهاجرت بر دوش‌شان این جمله را بارها و بارها با خود تکرار کنند و حتی نتوانند با پل‌هایی که پشت سر خود خراب کرده‌اند دوباره به کشور بازگردند. تبعیدی اغلب خودخواسته و اغلب ابدی که رویاها را دود کرده و چیز شکم‌سیرکنی هم دستگیرشان نکرده است. بعضی‌ها رفتند و برخی ماندند.

آنهایی که رفتند چندان دل‌شان خوش نبود و آنان که مانده بودند دل‌شان به این خوش بود که در وطن‌اند. دست هر دو، از آن پرده و قاب که سال‌ها با آن اخت شده بودند، کوتاه ماند. اما این در، تنها بر یک پاشنه نچرخید و صبر ثمره داشت. اگر روزی چشم‌ها و دل‌ها به فردین دوخته شده بود و بسیاری هوادارش بودند، در فضایی که باز شده بود، ملک‌مطیعی می‌توانست نفسی بکشد و دوباره خود را به آن قاب و این پرده بکشانند. هر چند فردین دیگر زنده نبود، اما آنان که رفتند و بازگشتند، توانستند دوباره نفس تازه‌ای در کالبد نیمه‌جان بازیگری‌شان بدمند؛ نفسی که چهره‌های از یاد رفته و کم‌فروغ را دوباره زنده کرد. سعید راد، سعید کنگرانی، بهمن مفید و... بازگشتند که

خاطره مردم در این رفت و برگشت‌ها مکدر نشود. بهمن مفید که مهاجرت کرده بود، اواخر دهه ۷۰ توانست مجدداً به کشور بازگردد و البته در فیلمی سینمایی به نام «سرود تولد» بازی کند. مفید در سال‌های اخیر به‌عنوان صدایپیشه در دوبله چند انیمیشن و چند اثر عروسکی مانند «در بدرها» هم حضور داشت. کنگرانی در «ازدواج بازی کرد و سعید راد با وجود مهاجرت و کم‌فروغی‌اش در دهه ۷۰ باز به سینما بازگشت و البته که پرننگ‌تر از باقی بازگشته‌ها بوده است. ایرج قادری، سعید راد و محمد متوسلانی با اینکه نتوانستند موقعیت پیشین خود را در سینما تکرار کنند، اما دلایل کم‌فروغ‌بودن‌شان را باید نزد خود جست‌وجو کنند. هر چند در این میان، سعید راد البته توانست دوباره بدرخشد؛ فیلم «دوئل» و «در چشم باد» از مهم‌ترین بازی‌های سعید راد بعد از انقلاب بوده است. گرشا رتوفی بعد از انقلاب سال ۶۰ در «صبیان‌گران» بازی کرد و پس از ۱۰ سال در فیلم «دو نیمه سیب» کیانوش عیاری حاضر شد. آخرین فیلم گرشا «دختر ابرونی» بود که نقش پدر هدیه تهرانی را در آن فیلم بازی می‌کرد. شادر این بین نام زانی هم به چشم می‌خورد که اکنون در قاب تلویزیون همچنان فعالند. آنها تقیچ دادند ۳۸ سال پیش که اقتضات زمان‌شان را درک کنند و خوش‌دلانه امید به خانه پشوالی پیش‌روی‌شان آفرین عیسی با بازی در فیلم «کودک و سرباز» میکرمی فعالیت بازیگری‌اش را دوباره شروع کرد. «عصر روز دهم» و «قدمگاه» از شاخص‌ترین

کارهای او پس از انقلاب بود. به استثنای او کانیون امیرابراهیمی هم از آنانی بود که بازگشته بود. او با بازی در سریال «بدون شرح» و با وجود اینکه با حدود ۲۷ سالی از دوری‌اش از دید بینندگانش دور افتاده بود، به تلویزیون آمد. امیرابراهیمی در سریال «کوچه آقاها» هم بازی کرد و پس از آن در سریال «من یک مستاجرم» نقش اصلی را گرفت. اینها مسلماً همه‌شان نیستند که به همه آنهایی که پس از وقوع انقلاب اسلامی و با تغییر کارکردهای بنیادین هنر و از جمله سینما همراه شدند و نه همه آنهایی که از راه رفته بازگشتند. مدت‌هاست مسئولان سازمان سینمایی، در دولت کنونی و دولت‌های گذشته، هنرمندانی را که برای ادامه فعالیت‌های هنری‌شان مهاجرت کرده‌اند، دعوت می‌کنند که به کشور خوششان بازگردند یا دست‌کم، بازگشت بسیاری از آنان را بدون مشکل اعلام می‌کنند. با این حال، موج جدید مهاجرت سینماگران برای حضور در پروژه‌های سینمایی و تلویزیونی رسانه‌ای فارسی‌زبان، دوباره بحث بر سر ماندن، رفتن و بازگشتن را داغ کرده است.

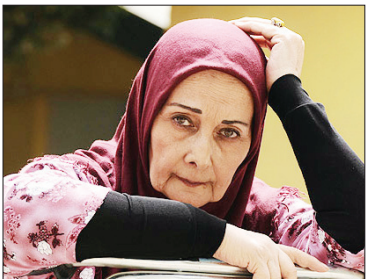
آفرین عیسی

سعید راد

سعید کنگرانی

کتابون امیرابراهیمی

بهمن مفید